

Червен хоботник по палмите: борба със загиването на палмите по крайбрежието на Средиземно море

По искане на Министерство на земеделието на Франция, Френската агенция за храните, опазване на околната среда, здравето и безопасността на работното място (ANSES), публикува Становище относно "Стратегии за контрол на неприятеля червен хоботник по палмите". (Референтен № 2017-SA-0137)

Червеният хоботник по палмите (*Rhynchophorus ferrugineus*) е един от най-важните вредители по палмите и представлява заплаха за биологичното разнообразие в много страни. През последните десет и повече години, този неприятел се е разпространил бързо по крайбрежието на Средиземно море и е класифициран като контролиран карантинен вредител и основна заплаха за здравето на растенията във Франция. Затова той подлежи на задължителни мерки за контрол. За да се ограничи разпространението на вредителят, въведен в страната през 2006 г., на местно и международно ниво се прилагат стратегии за контрол. Във връзка с това ANSES е извършила експертна оценка за идентифициране на по-добри стратегии за контрол на неприятеля червен хоботник по палмите, особено във френския средиземноморски район, където палмите са застрашени от изчезване.

Неприятелят червен хоботник по палмите (*Rhynchophorus ferrugineus*) заплашва повечето видове палми, като ги унищожава отвътре. При силно нападение причинява загиване и пречупване на стъблото и короната. Вредителят присъства овново на бреговата ивица в региона на Френската Ривиера (Provence-Alpes-Côte d'Azur region), но спорадично се среща и в други региони на Франция. Като част от усилията за контрол на този неприятел, Министерството на земеделието на Франция е отправило официално

искане до ANSES да определи най-подходящите стратегии за контрол според степента на нападение от *Rhynchophorus ferrugineus*.

Във Франция са идентифицирани два случая за контрол на неприятеля червен хоботник по палмите

От доклада на Организацията по прехрана и земеделие (ФАО) на Организацията на обединените нации (ООН) за 2017 г., експертите на ANSES са направили извода, че „необходимостта от контрол на неприятеля червен хоботник по палмите е пряко свързана с развитието на популациите му“. Въз основа на това наблюдение ANSES е определила два различни случая за контрол на този вредител във Франция.

Първият случай, е в района на „Централен Атлантически океан“, където изкореняването на червения хоботник по палмите е възможно, чрез използване на превантивни мерки за растителна защита, като регулаторни действия, комбинирани с обследване и наблюдение на палмите за неприятеля, както и механични, химични или биологични методи за контрол.

Вторият случай е в района на „Средиземноморието“, където изкореняването на червения хоботник по палмите практически е невъзможно. Тук целта е да се стабилизира разпространението на неприятеля, за да се намали нападението му и загиването на палмите. За това, експертите са определили най-подходящите стратегии за контрол, включващи лечебни и превантивни подходи. Тзи подходи са определени въз основа на оценка на различните методи за контрол, като механичен контрол, химичен контрол (третиране с инсектициди), прилагане на разрешени продукти за биологичен контрол (например продукти, съдържащи микроорганизми и ентомопатогенни нематоди) и залагане на феромонови уловки, с цел масово улавяне и намаляване на популационната плътност на вредителя.

Предложени са два варианта за предотвратяване на разпространението на червения хоботник по палмите в района на Средиземно море

Чрез оценка на най-ефективните оперативни методи, вземайки предвид разходите за тяхното прилагане и възможното им въздействие върху околната среда, са идентифицирани няколко метода.

По отношение на методите, които са безвредни за околната среда е установено, че най-подходящият метод е използването на комбинация от два продукта за биоконтрол (*Beauveria* и *Steinernema*), прилагани в съответствие с разрешението на съответния продукт за тази употреба, в съчетание с масовото улавяне на неприятеля.

Най-евтиният метод, би бил, инжектиране на активното вещество (а.в.) *емамектин бензоат*, прилагано в съответствие с разрешението на съответния продукт за тази употреба, комбинирано или не с масовото улавяне на неприятеля.

Потенциално полезна мярка е и методът на улавяне на неприятелят "*Attract-and-Kill*", макар че този метод все още не е напълно действащ в областта.

Въз основа на това ANSES предлага два различни варианта за контрол на червения хоботник по палмите в района на Средиземно море:

- стабилизиране на популационната плътност на червения хоботник по палмите и ограничаване на разпространението му чрез подходящи мерки за контрол;
- даване на приоритет на защитата на палмите с наследствено значение в заразените райони и предлагане на алтернативни видове растения, които не са гостоприемници на неприятеля, за незащитените райони.

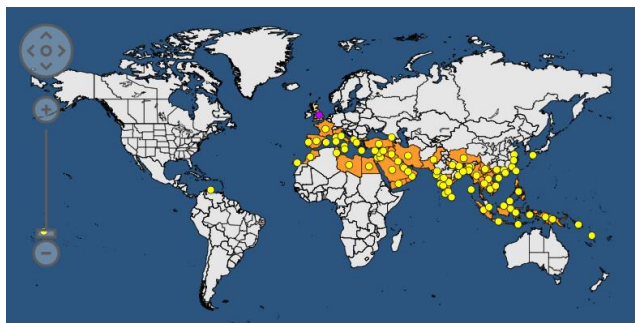
Значение за България

Червеният палмов хоботник (*Rhynchophorus ferrugineus* Olivier) е силно инвазивен неприятел от семейство *Curculionidae*, разред *Coleoptera* и основен вредител по палмите от семейство *Arecaceae*. Той е най-важният вредител по Същинската финикова палма (*Phoenix dactylifera*), сериозен вредител по Кокосовата палма (*Cocos nucifera*) и редица декоративни видове като *Caryota maxima*, *Caryota cumingii*, *Cocos nucifera*, *Livistona decipiens*, *Phoenix canariensis*, *Trachycarpus fortunei*, *Washingtonia* sp и *Agave americana*, които са обект на международна търговия.

Вредят ларвите, които се развиват в стъблото. При силно нападение стъблото се пречупва. Нападението на връхните пъпки води до внезапното изсъхване, понякога предхождано от наклоняване на дървото.

Неприятелят произхожда от южна Азия и Меланезия. В световната база данни на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита (ЕРРО) към 21 май

2019 г. се съобщава, че червеният палмов хоботник е разпространен във всички държави по крайбрежието на Средиземно море, където е причина за загиването на хиляди палмови растения от род *Phoenix*. Към настоящия момент

няма данни червеният палмов хоботник да е установен в Р България. *Rhynchophorus ferrugineus* е включен в предупредителния списък А2 на ЕРРО (Списък на вредители, препоръчани за регулиране като карантинни вредители) през 2006 г.

Потенциални пътища за въвеждане и разпространение на този вредител в Р България е чрез внос, търговия и транспортиране на заразени палмови растения и издънки от държави с установена зараза. Тези потенциални пътища за навлизане на червения палмов хоботник са регламентирани от действащото национално и ЕС законодателство. Изготвен е и план за действие в извънредни ситуации при потвърждаване на наличието на *Rhynchophorus ferrugineus* – червен палмов хоботник на територията на Р България.

При съмнение за наличие на червен палмов хоботник, е необходимо незабавно да се уведомят официалните органи. Ранното откриване би могло да помогне за управлението на този вредител в България.

Източник:

French Agency for Food, Environmental and Occupational Health & Safety, Scientific Opinion on a “Control strategies against the red palm weevil“, Published on October 2018, Request No 2017-SA-0137.

The red palm weevil: combating the loss of palm trees on the Mediterranean coast, <https://www.anses.fr/en/content/red-palm-weevil-combating-loss-palm-trees-mediterranean-coast>

Снимки:

EPPO Global Database, <https://gd.eppo.int/taxon/RHYCFE>

Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига - <http://corhv.government.bg/>

Изготвил:

Татяна Величкова, гл. експерт, Дирекция ОРХВ, ЦОРХВ, 27.09.2019 г.